

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหามากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือสังคมความเป็นอยู่ของประชากร หลายฝ่ายมีความคาดหวังว่าการจัดการศึกษาของไทยจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชากร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะต้องเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก อันได้แก่ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่างๆ ซึ่งคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับระดับนานาชาติพบว่า การศึกษาของไทยมีคุณภาพต่ำ ไม่มีความเสมอภาคทางการศึกษา เกิดความเหลื่อมล้ำในสิทธิการศึกษา โดยเฉพาะโอกาสทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ซึ่งยากที่ผู้เรียนจะเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (สมเชาวน์ เกษประทุม 2544, หน้า 9 -10) ดังที่ รุ่ง แก้วแดง (2541, คำนำ) กล่าวไว้ตอนหนึ่ง ความว่า การจัดการศึกษาของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอุตสาหกรรมใหม่ๆ พบว่า ยังด้อยกว่าประเทศอื่นๆ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นอัตราการเรียนต่อที่ต่ำกว่า คะแนนทดสอบวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ที่ต่ำกว่าทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและแรงงานส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ตลอดจนความสามารถของประเทศไทยเพื่อการแข่งขันในสังคมโลก

ในสภาพปัจจุบันการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จในด้านต่างๆ เมื่อกล่าวถึงการศึกษาของไทยในอดีต ลักษณะการเรียนการสอนมุ่งเพียงการเรียนรู้ภายในห้องเรียน เทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ ทั้งยังขาดบุคลากรในการเผยแพร่ความรู้เหล่านี้ อีกทั้งความรู้ที่ได้เป็นความรู้ที่ได้จากครูผู้สอนเป็นหลัก ปัญหาที่เกิดขึ้นของเด็กไทย คือความไม่รู้ ไม่กล้าที่จะแสดงออก เหมือนการถูกปิดกั้นทางความคิด นั่นเอง ความเป็นจริงการจัดการศึกษายังมีความแตกต่างกันอยู่มาก จากอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ โรงเรียนในเขตเมืองกับชนบท โรงเรียนในเมืองหลวง หรือเมืองใหญ่ๆ มักมีโอกาหรือศักยภาพในการจัดการศึกษาที่จะพานักเรียนของคนไปสู่ความสำเร็จในการเรียน การแข่งขัน ตลอดจนการเข้าสู่โลกอาชีพได้อย่างมีทางเลือกที่หลากหลาย และมีคุณภาพ ส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครองที่ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการศึกษาต่างพากันส่งบุตรหลานเข้าสู่เมืองใหญ่ ด้วยความคาดหวังว่าบุตรหลานจะได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าทำให้เด็ก หรือเยาวชนต้องเผชิญกับปัญหาการแข่งขัน การปรับตัว และละทิ้งถิ่นฐาน บางคนก็ประสบความสำเร็จ บางคนก็ล้มเหลว ดังนั้น หากทุกคนสามารถช่วยกันพัฒนาโรงเรียน

ที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ ในระดับเทียบเคียงกับโรงเรียนดี ๆ ที่มีชื่อเสียงในเมืองใหญ่ก็จะทำให้เด็ก หรือเยาวชนของประเทศได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน โดยทั่วไป ไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานเข้ามาแข่งขันกันในเมืองใหญ่ และเป็นการกระจายโอกาสให้คนส่วนใหญ่ของประเทศมีโอกาสได้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ และได้ประกอบอาชีพที่ดีส่งผลให้มีรายได้ดี คุณภาพชีวิตที่ดี อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของประเทศในที่สุด

จากเจตนารมณ์ดังกล่าว จึงทำให้เกิดโครงการ “หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” ขึ้น เพื่อที่จะสร้าง หรือ ยกยกระดับสู่ความเป็นโรงเรียนซึ่งได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในท้องถิ่น นั้นๆ ว่ามีศักยภาพพื้นฐานเพียงพอต่อการยกระดับสู่ความเป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพเป็นที่ ยอมรับ และ ต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษา เพื่อให้ลูกหลาน เป็นคนดีมีคุณภาพ มีโอกาสทางด้านอาชีพที่ดี มีรายได้ดี ทัดเทียมกับเด็กหรือเยาวชนในเมือง หลวงหรือเมืองใหญ่ จึงเรียกชื่อโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อเข้าโครงการ “หนึ่งอำเภอ หนึ่ง โรงเรียนในฝัน” นี้ว่า “โรงเรียนในฝัน” (Lab School) เพราะโรงเรียนเหล่านี้จะเป็นโรงเรียนที่ ได้รับการพัฒนา หรือการยกระดับคุณภาพจากความร่วมมือของกลุ่มบุคคล ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนจนมีความทัดเทียมกับโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพในเมืองใหญ่ ด้วยแนวคิด วิธีการที่มีความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผล (วาทินี เหมทานนท์, 2548, หน้า 1-2)

โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ที่จะพัฒนา เยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติให้มีคุณภาพ โดยมีความเชื่อที่ว่าการศึกษาสามารถ พัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ สามารถลดช่องว่างของบุคคลในสังคมลงได้ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชน ชาวไทยสามารถหลุดพ้นจากวงจรความยากจน ซึ่งเป็นความมุ่งมั่นที่สำคัญของรัฐบาล ดังนั้น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน จึงเป็นกระบวนการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนใน ฝันของคนในสังคม ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ และใน ขณะเดียวกันโครงการนี้จะช่วยให้ความฝันของคนในสังคมเป็นจริงได้ (อิทธิฤทธิ์ เกกนิชะ, 2547, หน้า 1)

การดำเนินการตามแผนงานไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนในฝัน เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ที่กำหนด จำเป็นต้องมีระบบ และกระบวนการบริหารจัดการโครงการที่ มีประสิทธิภาพ คล่องตัว เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานร่วมกัน ดังนั้นจึงได้กำหนดหลักการ โครงการ แนวทางการดำเนินงานประชาสัมพันธ์รวมทั้งการกำกับ ติดตาม และประเมิน ความก้าวหน้า โดยมุ่งให้โรงเรียนดำเนินการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพบนพื้นฐาน ศักยภาพของโรงเรียน และชุมชนโดยเน้นการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนา โดยการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องทั่วถึงด้วยกลยุทธ์การใช้สื่อการเชิงรุก เพื่อให้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเข้าใจ และให้การสนับสนุนในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ด้านต่างๆ และทรัพยากรทุกรูปแบบ เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายของ โรงเรียนในฝันได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำทางศาสนา พ่อ แม่ ผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชนในชุมชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ให้การสนับสนุนทั้งในด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ สนับสนุนการเรียนรู้ด้านสื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนในฝันสร้างโอกาสให้เด็กไทยได้เรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต คิดวิเคราะห์ มีความสามารถด้านเทคโนโลยี มีคุณธรรม รัชชวัฒนธรรมไทย การสื่อสารในการบริหารจัดการใน โรงเรียนให้เกิดการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษาในเวลาอันรวดเร็ว และก้าวสู่ความเป็น โรงเรียนชั้นนำ หรือเทียบเท่าโรงเรียนชั้นนำของจังหวัด หรือของประเทศต่อไป อันจะก่อให้เกิด โรงเรียนชั้นนำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (E-school) (วาทีณี เหมทานนท์, 2548, หน้า 2-3)

การสร้างโรงเรียนในฝันให้กระจายอยู่ทุกอำเภอในระยะแรกเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติจริงและเป็นจริง ส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมเด็กไทย ที่ขาดโอกาสให้ได้รับการพัฒนาในระดับมาตรฐานใกล้บ้านเป็นการขับเคลื่อนพลังปัญญา พลัง ประสิทธิภาพ และพลังทรัพย์เข้าสู่โรงเรียน เพื่อให้สามารถเต็มขวัญ ให้คนในชนบทหรือคนมี รายได้น้อย ให้ลูกหลานของตนเติบโตมีการศึกษาที่ดี จะไม่เติบโตมาเป็นคนจน โรงเรียนในฝัน เป็นโรงเรียนชั้นนำ ที่เป็นต้นแบบของบูรณาการการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งรวมทั้งการบริหาร การจัดการ และการให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร มีส่วนร่วมใน การพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์แบบ ในโรงเรียนทุกแห่งต้องมุ่งมั่นและอดทน ร่วมกัน เพื่อสร้างเด็กที่เป็นคนใฝ่รู้ สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ มีทักษะการดำรงชีวิต สร้างงานสร้างอาชีพได้ พันวงจรรความยากจนเป็นคนดี อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ของความเป็นไทยและก้าวไกลสู่สากล (อิทธิฤทธิ์ เกกينة, 2547, หน้า 1)

โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ได้ประกาศรายชื่อโรงเรียนที่ได้ผ่านการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ หรือที่เรียกว่าโรงเรียนในฝัน เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2546 โดยโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกต้องเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและบุคลากรเพียงพอ ตามระเบียบ ของกระทรวงศึกษาธิการคือ 1:20 (จำนวนครู : จำนวนนักเรียน) มีทรัพยากรเทคโนโลยีและ งบประมาณเหมาะสมเพียงพอเช่นห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ (อย่างน้อย 25 เครื่อง) มีสื่อเทคโนโลยีทันสมัยเพียงพอ และเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันโครงการนี้กำลังอยู่ในช่วงการพัฒนาระยะที่ 1 หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน และใน ระยะที่สองจะคัดเลือกโรงเรียนที่มีศักยภาพเพียงพอให้อยู่ในระดับตำบล และหมู่บ้านตามลำดับ เพื่อเป็นการขยายขอบเขตการพัฒนาการศึกษาและเร่งรัดคุณภาพโรงเรียนตามเป้าหมาย การปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล คือ

1. การกระจายโอกาสทางการศึกษา แก่เด็กและเยาวชนไทย ให้ได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำ เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำทางสังคม คือ ระยะแรกเริ่ม

จากการพัฒนาโรงเรียนในระดับอำเภอทุกอำเภอ ระยะที่สองพัฒนาไปสู่ระดับตำบล ระยะที่สามขยายเครือข่ายครอบคลุมไปทุกหมู่บ้าน

2. การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนบนพื้นฐานความเป็นไทยและความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้นแบบและพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียน

3. การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอเป็นระบบเครือข่ายและเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกอนาคต

4. การพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนไทยให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออก สามารถก้าวเข้าสู่เวทีการแข่งขันได้ในระดับสากล

5. การบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้มีจำนวนผู้บริหาร ครูและบุคลากรมืออาชีพอย่างเพียงพอ มีอิสระในการทำงานอย่างคล่องตัว มีการพัฒนาด้านกายภาพอย่างเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

6. การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยและเป็นโรงเรียนสาธิตการฝึกอบรมครูจากสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในพื้นที่

7. การวัดประเมินผล เน้นการประเมินเพื่อการพัฒนาตนเองภายในโรงเรียนและการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยการประเมินจากองค์กรทั้งภายในและภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 7-8)

จากการดำเนินงานของโครงการที่ผ่านมามีความพร้อมมาก 2 ด้าน คือด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูมีศักยภาพสามารถสร้างสรรค์โรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง และด้านงบประมาณ โรงเรียนมีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ความรู้กับการบริหารการเงินและบัญชี ระบบตรวจสอบติดตาม และประเมินประสิทธิภาพ การใช้จ่ายที่โปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ส่วนอีก 4 ด้าน โรงเรียนมีความพร้อมปานกลาง คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และด้านการกำกับดูแล (อิทธิฤทธิ์ เกกينة, 2547, หน้า 3-4) และจากรายงานการวิจัยเรื่องสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่นักเรียน ได้มีโอกาสใช้ในระดับน้อย คือ อินเทอร์เน็ต และดาวเทียมสื่อสาร (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 28 - 29) บัดนี้โรงเรียนในฝันระยะแรก ได้ดำเนินโครงการมาแล้ว 2 ปี แต่ยังไม่มีการประเมินผลโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันโดยกระทรวงศึกษาธิการแต่อย่างใด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประเมินโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ทั้งนี้เพื่อต้องการข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจการบริหารงานด้านการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น รูปแบบการประเมินโครงการที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะนำมาประเมินโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ลพบุรี เขต 2 คือรูปแบบประเมินสตัพเฟิลบีม (Stufflebeam) เพราะเป็นรูปแบบที่ครอบคลุมองค์ประกอบการจัดทำโครงการ ครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม (context) ด้านปัจจัยนำเข้า (input) ด้านกระบวนการ (process) และด้านผลผลิต (product)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษามูลค่าประเมิน สภาวะแวดล้อม (context) ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (product) ของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ลพบุรี เขต 2 โดยผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนด วางแผน แก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาประสิทธิภาพงานการบริหารโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยตอบสนองความต้องการของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2549 ประกอบไปด้วย 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนท่าหลวงวิทยา โรงเรียนสระโบสถ์วิทยา โรงเรียนชุมชนวัดศิรินาถ โรงเรียนโคกเจริญวิทยา โรงเรียนบ้านท่าดินดำ และโรงเรียนหนองรีวิทยา จำนวน 2,985 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 16 คน ครู จำนวน 156 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 2,728 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 85 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2, 2549, หน้า 5-6)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite populations) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรยามานะ (Yamane) ที่

ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือมีความคลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง (สุวริย์ ศิริโกลาภิรมย์, 2546, หน้า 445) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 353 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 16 คน ครู จำนวน 78 คน นักเรียน จำนวน 217 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 42 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของจำนวนครู นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนจนได้ตัวอย่างครบตามจำนวน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่

1.1.1 ตำแหน่งของผู้ตอบ

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครู
- 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
- 4) ผู้ปกครองนักเรียน

1.1.2 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

1.1.3 วุฒิการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

1.1.4 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 18 ปี
- 2) 18 – 25 ปี
- 3) 26 – 33 ปี
- 4) 34 – 41 ปี
- 5) มากกว่า 41 ปี ขึ้นไป

1.1.5 ระยะเวลาที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

- 1) น้อยกว่า 2 ปี
- 2) 2 – 3 ปี
- 3) มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ การประเมินโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ขอบข่ายการประเมินของสตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971, p. 3) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสภาวะแวดล้อม 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึงการศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของโครงการกับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของโครงการที่ได้กำหนดไว้ โดยต้องมีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ในการประเมินผลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประเมินโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในด้านต่อไปนี้

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (context evaluation: C) หมายถึง การประเมินความสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคมไทย ความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาในปัจจุบัน ความเหมาะสมกับการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และความชัดเจนของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (input evaluation: I) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการประเมินปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการบริหารงาน ทั้งในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรสนับสนุน ด้านการจัดระบบการบริหาร ด้านสื่อประกอบการดำเนินการ ด้านสถานที่ดำเนินการ และดำเนินนโยบายที่ให้การสนับสนุน

1.3 การประเมินกระบวนการ (process evaluation: P) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับกระบวนการติดตาม กำกับ การดำเนินงานในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามผลและประเมินผล และด้านการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น

1.4 การประเมินผลผลิต (product evaluation: P) หมายถึง กระบวนการการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อการพิจารณาการตัดสินใจต่อความสำเร็จของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ คุณค่าและประโยชน์ของโครงการ

2. โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน หมายถึง โครงการกระจายโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานให้ทั่วทุกอำเภอ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชนบทมีโอกาสเข้ารับการศึกษาที่มีคุณภาพ ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการ

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่บริหารโรงเรียนต่างๆ เฉพาะที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2549

4. ครู หมายถึง หมายถึง ข้าราชการครู หรือพนักงานราชการ ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่าง ๆ เฉพาะที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2549

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 ที่เรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2549

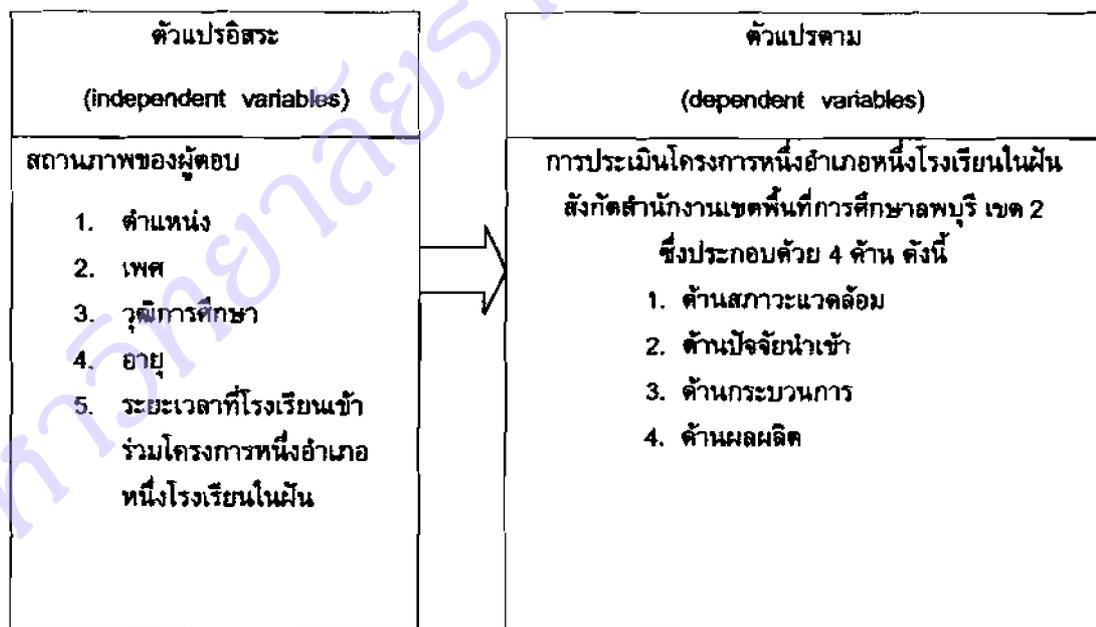
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ของจังหวัดลพบุรี ในลำดับที่ 2 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 มีหน้าที่ดูแล และบริหารระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด เฉพาะในเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 มีที่ตั้งเขตอยู่ที่ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

7. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่มีอุปการะช่วยเหลือนักเรียนใน ด้านต่าง ๆ ตามปัจจัยพื้นฐานที่นักเรียนต้องการ เฉพาะที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่เข้า ร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2549

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การประเมินโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามกรอบแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971, p. 3) ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย